

органів нагляду за страховою діяльністю, «Цілі та принципи регулювання обігу цінних паперів» Міжнародної організації комісій із цінних паперів, рекомендації Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) та ін.) [2]. Очікується, що це дасть змогу уникнути розбіжностей у стратегіях розвитку міжнародних, у тому числі європейських банків та національної банківської системи України.

6. Заходи НБУ в сфері банківського регулювання визначили умови та шляхи інтеграції у міжнародну банківську систему на рівні окремого комерційного банку, які, зазвичай, включають розробку стратегії виходу на ринок банківських послуг на основі аналізу внутрішніх потреб і можливостей банку, аналіз внутрішнього законодавства, що регламентує можливість включення комерційного банку у міжнародну банківську систему, умови відкриття філій за кордоном, дослідження нормативно-правової бази розвинених країн, що регламентує діяльність іноземних банківських установ на їх території тощо.

Джерела та література

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T002121.html

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf).

УДК 334.012.82

А. В. Оболончик – студентка 3 курсу факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

А. В. Тарасюк – студентка 3 курсу факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Г. І. Коваль – старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом: плюси та мінуси для національної економіки

*Роботу виконано на кафедрі
країнознавства і міжнародних відносин
СНУ ім. Лесі Українки*

У статті розкрито питання створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Описано та проаналізовано сучасний стан торгівлі товарами та послугами в Україні та поза її межами.

Ключові слова: зона вільної торгівлі, імпорт, експорт, торгівля, Європейський Союз.

Obolonchyk A. V., Tarasiuk A. V., Koval G. I. Creation of the Free Trade Area Between Ukraine and the UN: Pros and Cons for National Economy. The article deals with the creation of a Free Trade Area Between Ukraine and the EU. We described the current trade status of goods and services in Ukraine and abroad.

Key words: Free Trade Area, import, export, trade, European Union.

Актуальність. Для України створення зони вільної торгівлі (ЗВТ) є важливим кроком до осучаснення власних торговельних відносин та розвитку економіки, адже європейський ринок відкриває нам нові можливості. Крім цього ЗВТ – це проміжний етап до міжнародної економічної інтеграції, що є основою майбутнього української держави. Темі створення ЗВТ науковці приділяють велику увагу. Серед них: Т. Григорєць, З. Левченко, Г. І. Мостовий, І. Г. Савченко, Н. В. Осадча та ін.

Мета дослідження – провести аналіз переваг та недоліків створення ЗВТ й розглянути шляхи проведення структурних реформ української економіки.

Європейський вектор – основа зовнішньої діяльності України, а особливо в економічній сфері. Європейські цінності вже давно стали орієнтиром українського уряду та населення. Внаслідок політичної та економічної ситуації в Україні, посилене співробітництво з ЄС є основною метою українського уряду, адже східне партнерство вичерпало свої можливості, спершу різного роду торговельними війнами, а сьогодні й відкритою воєнною агресією. Прагнення України вступити до ЄС підтверджено 27 червня 2014 р., після підписання главами держав або урядів Європейського Союзу та Президентом України Петром Порошенком у Брюсселі Угоди про асоціацію України до ЄС. Угода регламентує основні напрями співробітництва у зовнішній політиці, сфері безпеки, торгово-економічних питаннях, а також визначає базові принципи розвитку політичного діалогу й співробітництва в контексті асоціації [3]. Саме підписання та ратифікація цієї угоди й є основною засадою для створення поглибленої зони вільної торгівлі України з ЄС. Створення зони вільної торгівлі належить до стратегічних цілей співробітництва між Україною та ЄС. Ще у лютому 2008 р. розпочався переговорний процес щодо створення ЗВТ.

З отриманням незалежності Україна, як молода держава, стала налагоджувати економічні зв'язки. Крім звичних партнерів пострадянського простору, стали відкритими ринки європейських держав. Найбільш активно співпраця з країнами Європи налагодилася з 2004 р. за президентства В. А. Ющенка, коли офіційно зовнішньоекономічна діяльність України стала проєвропейською. Однією з причин була політика розширення ЄС, внаслідок якої Польща, Словаччина та Угорщина набули членства в ЄС. Європейський Союз нині є одним з основних торговельних партнерів України. Його частка у загальному обсязі торгівлі товарами й послугами України за період 2004–2013 рр. складала від 29,8 % у 2013 р. до 34,2 % у 2006 р.

Аналіз даних табл. 1 засвідчує значне зростання експорту та імпорту з 2004 р. до 2014 р. Це означає, що ринки ЄС та України стали більш доступними один для одного. Експорт українських товарів за період 2004–2014 рр. мав різні показники, що пояснюється різними причинами. У період із 2004 р. до 2005 р. експорт знизився внаслідок «помаранчевої» революції в Україні, а також можна відзначити, що однією з причин було неотримання статусу країни з ринковою економікою від Ради міністрів ЄС. Період 2005–2008 рр. можна охарактеризувати як період стабільного та нерізкого зростання експорту українських товарів на ринки ЄС. Скорочення експорту вдвічі в 2009 р. було спричинене світовою економічною кризою 2008 р. Стабілізація експортного рівня відбулася у 2009 р., а в 2011 р. експорт українських товарів зріс більше ніж у 10 разів, це був пік експортного рівня. У період 2012–2013 рр. показник експорту товарів знову зменшився (табл. 1).

Рівень імпорту завжди перевищував рівень експорту, лише у 2004 р. сальдо торгівлі товарами було позитивним. Із 2005 р. до 2008 р. імпорт рівномірно зростав,

й у 2008 р. перевищував експорт більш як на 10 млн дол. Із 2008 р. до 2009 р. рівень імпорту скоротився вдвічі. Різкий стрибок спостерігається у 2011 р. та стабільно зростає до 2013 р.

Таблиця 1

Торгівля товарами між Україною та ЄС, тис. дол. США*

Рік	Експорт	Імпорт	Сальдо	Зовнішньоторговельний оборот
2004	11 009,6	9547,4	1462,2	20 557
2005	10 233,4	12 191,9	- 1958,5	22 425,3
2006	12 087,9	16 194,6	-4106,7	28 282,5
2007	13 916,4	22 218,7	-8302,3	36 135,1
2008	18 129,5	28 868,4	-10 738,9	46 997,9
2009	9499,3	15 392,7	- 5893,4	24 892
2010	13 051,9	19 101,2	-6049,3	32 153,1
2011	17 969 988	25 752 870	- 7 782 881,5	43 722 858
2012	17 081 264	26 156 390	- 9 075 125,7	43 237 654
2013	16 758 614,8	27 046 505,3	-10 287 890,5	43 805 120

* Складено за: [2].

Таким чином, у торгівлі між Україною та ЄС відбулося збільшення експорту та зменшення питомої ваги імпорту.

Якщо аналізувати стан двосторонньої торгівлі послугами за 2004–2013 рр., можна відзначити, що ринок послуг кардинально відрізняється від ринку торгівлі товарами за своїми обсягами та за показниками сальдо. Хоча сальдо скорочується з 2004 до 2014 р., але є позитивним за винятком 2009 р. (табл. 2).

Таблиця 2

Торгівля послугами між Україною та ЄС, млн дол. США*

Рік	Експорт	Імпорт	Сальдо	Зовнішньоторговельний оборот
2004	1558	896,1	661,9	2454,1
2005	1766,4	1298,6	467,8	3065
2006	2271,8	1794,3	477,5	4066,1
2007	2979,7	2596,5	383,2	5576,2
2008	4066,3	3836,8	229,5	7903,1
2009	3020,5	3042	-21,5	6062,5
2010	3188,7	3023,5	165,2	6212,2
2011	3609,8	3394,9	214,9	7004,7
2012	3841,3	3698,9	142,4	7540,2
2013	4297,1	4252,6	44,5	8549,7

* Складено за: [2].

Із 2004 р. до 2008 р. рівень експорту послуг на європейські ринки зростає, причому різкий стрибок спостерігався у 2005 р. та 2008 р. Економічна криза вплинула на експортний рівень, тому торгівля послугами скоротилася у 2009 р. Із 2010 р. відбувається поступове збільшення експорту послуг.

Рівень імпорту нижчий від рівня експорту, але порівняно з 2004 р. стан імпорту послуг в Україну покращується, сальдо стає дедалі меншим.

Аналізуючи зовнішньоторговельний оборот послугами, можемо зазначити, що його рівень значно нижчий, як рівень зовнішньоторговельного обороту товарами. Найнижчий показник у 2004 р., а найвищий – у 2013 р.

Побудова Угоди про ЗВТ базується на основних принципах СОТ. Основними принципами СОТ є захист національної промисловості шляхом регулювання

тарифів та забезпечення режиму ЄС (або істотного наближення до них); строковість – в угоді необхідно визначити чіткі часові рамки перехідних періодів, протягом яких відбудеться лібералізація торговельних відносин, а також зафіксувати конкретну дату скасування усіх обмежень; асиметрія, або відносна взаємність – застосування в угоді принципу асиметрії є необхідним для України з метою запобігання негативних наслідків для лібералізації двосторонньої торгівлі; мораторій на введення нових обмежень.

Відповідно до цього, митні тарифи між країнами-учасницями ліквідуються, проте кожна країна встановлює власні тарифи для третіх країн. Створення ЗВТ зафіксовано в Розділі IV Угоди про Асоціацію «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» та включено глави, де вказані основні умови та правила здійснення торговельних операцій:

1. Національний режим та доступ товарів на ринки.
2. Засоби захисту торгівлі.
3. Технічні бар'єри у торгівлі.
4. Санітарні та фітосанітарні заходи.
5. Митні питання та сприяння торгівлі.
6. Заснування підприємницької діяльності, торгівля послугами та електронна торгівля.
7. Поточні платежі та рух капіталу.
8. Державні закупівлі.
9. Інтелектуальна власність.
10. Конкуренція.
11. Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями.
12. Прозорість.
13. Торгівля та сталий розвиток.
14. Вирішення спорів
15. Механізм посередництва.

Згідно з Розділом IV Угоди про асоціацію ЗВТ повинна бути створена протягом перехідного періоду, що не перевищує 10 років.

Створення всеохоплюючої ЗВТ несе за собою перспективи та ризики для різних галузей економіки України, зокрема: сільського господарства, промисловості, енергетичного комплексу.

Галузь, яка потребує негайної державної підтримки – сільське господарство. За даними Української аграрної федерації, на модернізацію цієї галузі потрібно 4,5 млрд грн, оскільки потрібно відповідати європейським стандартам якості та мати конкурентоспроможний товар. Позитивними факторами є достатня наявність часу для реформування та впровадження змін, стандартизація товарів, що спричинить збільшення конкурентоспроможності національних виробників та якості продукції. Негативними факторами є відсутність коштів і зростання конкуренції внаслідок зменшення ввізного мита.

Аналізуючи наслідки для промисловості України, потрібно зазначити про скасування ввізних мит на більшість товарів, Україна знімає 82,6%, ЄС – 91,8%. Тобто українські товари не зазнають такої шкоди, бо відкритість ринків сприяє цьому. Значних втрат може зазнати машинобудівна промисловість, оскільки була затребувана на російському ринку, а конкурувати з європейськими товарами складно [4].

Енергетичний комплекс є важливою складовою функціонування держави, оскільки є гарантом енергетичної безпеки. Внаслідок створення ЗВТ енергетика України зазнає позитивних зрушень. Нафта й газ стануть більш доступними, тому що ціна буде контрольованою та стабільною. Перевагою співробітництва з ЄС в енергетичній сфері є досвід європейських країн та їх допомога в розвитку

альтернативних джерел енергії. Оскільки вугільна промисловість України є доволі затратною, то в результаті створення ЗВТ вона може стати неконкурентною [1].

Висновки. Отже, створення ЗВТ є ключовим етапом інтеграції України до ЄС, що дає стимул для економічного та соціального розвитку країни. Підписання та виконання всіх умов Угоди про асоціацію є навчанням ефективних інструментів економіки, великого інноваційного потенціалу, високих соціальних стандартів, демократії. Аналізуючи зміни, які регламентує Угода, можна стверджувати, що існують як позитивні, так і негативні наслідки створення ЗВТ, але з допомогою правильних дій українського уряду цілком реально уникнути збитків для економіки держави шляхом використання всіх наданих можливостей.

Джерела та література

1. Данилова Н. В. Міжнародне стратегічне економічне партнерство України з країнами-членами ЄС на ринку альтернативної енергетики: сутність та напрямки / Н. В. Данилова // Зовнішня торгівля, економіка, фінанси, право. – 2012. – № 4. – С. 57–60.
2. Державний комітет статистики України // Офіційний сайт Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.uktstat.gov.ua
3. Мостовий Г. І. Концепція вільної торгівлі між Україною та ЄС / Г. І. Мостовий, І. Г. Савченко // Зовнішня торгівля, економіка, фінанси, право. – 2011. – № 1. – С. 27–31.
4. Сібеніка А. Ю. Прогнозно-варіативні оцінки від створення поглибленої ЗВТ «Україна – ЄС» для груп інтересів / А. Ю. Сібеніка // Зовнішня торгівля, економіка, фінанси, право. – 2013. – № 4. – С. 25–31.

УДК 339.92(470+571+510)

С. Ю. Кондратюк – студентка 5 курсу факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
А. А. Моренчук – кандидат історичних наук, доцент кафедри країнознавства і міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Проблеми та перспективи російсько-китайського економічного співробітництва

*Роботу виконано на кафедрі
країнознавства і міжнародних відносин
СНУ ім. Лесі Українки*

Розглядаються особливості російсько-китайського економічного співробітництва на сучасному етапі. Характеризуються проблемні аспекти двосторонньої торговельно-економічної взаємодії, визначаються перспективні напрями співпраці між Китаєм та Росією в економічній сфері. Також дається прогноз розвитку економічних відносин двох держав на найближчу перспективу.

Ключові слова: Росія, Китай, економічне співробітництво, російсько-китайські відносини, проблеми, перспективи, прогноз.